

CZU: 821.135.1(478)-1 Lari

ELEMENTE EXPRESIONISTE ÎN LIRICA LEONIDEI LARI

Victoria SOTNIC

Universitatea de Stat din Moldova

Complexă și inegală, creația artistică a Leonidei Lari întrunește trăsăturile unui expresionism sintetic, rezultat din simbioza unei atitudini expresioniste native ce a reverberat nuanțele civice ale liricii sale și ale unui expresionism preluat la nivelul viziunii și al stilului. Vocația transcenderii, tendința de mitizare a realității, obsesia întoarcerii în arhaic, caracterul stihic și dionisiac al trăirilor sunt elemente care plasează creația poetei basarabene în descendența expresionismului metafizic blagian, în timp ce peisajele apocaliptice cu accente groțesti, viziunile angoasante, sentimentul alienării, stridența peisajelor o apropie de pesimistul expresionism bacovian.

Cuvinte-cheie: influență, receptare, expresionism nativ, expresionism sintetic, model liric.

EXPRESSIONIST ELEMENTS IN LYRIC OF LEONIDA LARI

Complex and unequal, the artistic creation of Leonida Lari meets the features of a synthetic expressionism, resulted from the symbiosis of a native expressionist attitude which had reverberated the civic nuances of her lyric and of an expressionism adopted at the level of vision and style. The transcending vocation, the tendency of reality mythicization, the obsession of returning to archaic, the destructiveness and Dionysian character of feelings are elements that places the creation of Bessarabian poetess in the descent of Blagian metaphysical expressionism, while apocalyptic landscapes with grotesque accents, anguishing visions, alienation feeling, stridency of landscapes approach her poetry to the Bacovian pessimistic expressionism.

Keywords: influence, reception, nativ expressionism, synthetic expressionism, lyrical model.

În debutul studiului *Literatura română și expresionismul*, Ovidiu S. Crohmălniceanu observă că în arealul culturii române expresionismul a fost puțin explorat, minimalizându-i-se importanța chiar și de distinși critici ai vremii, precum E.Lovinescu sau G.Călinescu. Noul curent s-a răspândit și s-a încetățenit în spațiul literar românesc grație teoretizărilor, cu prelungiri în plan poetic, ale lui Lucian Blaga.

Ecouri ale expresionismului de tip blagian vor fi vizibile la „poezii pământului” (M.Mincu), valorificatori ai unui „expresionism țărănesc” (E.Simion), prelungindu-se (bineînțeles, cu modificări esențiale) și în lirica actuală.

Pentru poezii postbelici basarabeni Lucian Blaga a însemnat nu doar posibilitatea apropierii de matricea culturală românească de care au fost izolați din cauza regimului proletcultist, ci și un veritabil model literar european, un liant artistic care a făcut posibil contactul acestora cu valorile artistice occidentale și a facilitat integrarea lor într-un orizont literar și cultural diferit de cel sovietic. Lirica din Basarabia postbelică, neavând deschidere spre repere culturale de rang universal, a asimilat elementele curentului expresionist prin filieră blagiană, poezii basarabeni de orientare expresionistă fiind legați de opera precursorului prin aceeași căutare împătimită a universului arhetipal, prin tendința de mitizare a realității, de căutare a unui fundament metafizic la temelia lucrurilor. Ecouri expresioniste se regăsesc în creația mai multor poeți basarabeni, dar trăsături expresioniste relevante se conturează în lirica poezilor George Meniuc, Leonida Lari și Leonard Tuchilatu. Deși aceștia vor urma calea perpetuării valorice a poeziei expresioniste blagiene, flexibilitatea și eterogenitatea acestei mișcări le-a deschis calea spre experimentarea unor modalități artistice puternic individualizate.

Lirica Leonidei Lari, reprezentanta de bază a expresionismului postbelic din Basarabia, se situează în descendența unei tradiții expresioniste, manifestând o serie de afinități cu modelele expresioniste ale precursorilor.

Conceptualizările lui Lucian Blaga referitoare la expresionism, reperabile în epocă, rezultă din contactul direct al acestuia cu expresionismul german. Analizând însă specificul expresionismului românesc, Georgeta Moarcăș atrage atenția asupra faptului că pe lângă dimensiunea istorică a acestei mișcări artistice, încetățenită la noi prin mediere blagiană, există și o fațetă a unui expresionism decontextualizat, valorificat de poeți care nu au avut nicio tangență cu focarele expresionismului german. Exemplul cel mai elocvent este George Bacovia, considerat „primul nostru expresionist” [1, p.72] nu printr-un program poetic explicit, ci prin instituirea unei stări lirice. De aici, toți poezii expresioniști postbelici și contemporani vor fi analizați din perspectiva

acestor două modele, a expresionismului metafizic blagian, cu rădăcini în expresionismul german și a celui nihilist bacovian, modele care actualizează cele două direcții de abordare a crizei ontologice în modernitate delimitate de Gianni Vattimo în *Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă*: o direcție a „filonului existențialist”, care „tinde să vadă în criza umanismului numai un proces de decădere practică a unei valori, umanitatea”, și a doua, „în sens larg expresionistă”, în care criza „se configurează nu atât ca o amenințare, cât ca o provocare”, aducând o „expresie a „spiritualului” care își face loc cu ajutorul ruinării formelor” [2, p.38].

Și Eugen Simion, urmărind modul de manifestare a expresionismului în literatura germană, observă profilarea a două atitudini poetice, complementare celor două perspective ontologice delimitate de Gianni Vattimo, care configurează două tipuri de poezie: o poezie care construiește „viziuni sumbre, grotești, sinistre, comunică exasperări, spaime, deznădejdi, imaginează cataclisme, condamnă civilizația dezumanizantă, mortifiantă” și o poezie în care domină „arhaicul, elementarul, increatul, concepând mântuirea ca înapoiere la origini, la începuturi, la izvoare, lansând în scopul acestei vestiri, proiectând într-un viitor nedeslușit, semne” [3, p.92].

În opinia Georgetei Moarcăs, poezia postbelică preia specificul expresionismului de tip bacovian, totuși creația unor poeți atestă joncțiunea celor două tendințe expresioniste. Lirica Leonidei Lari, eterogenă și greu de încadrat într-un program estetic, poate fi analizată în raport cu ambele modele. Elemente precum tendința de mitizare a realității, căutarea febrilă a feței ascunse a lucrurilor, obsesia întoarcerii în arhaic și elementar, contopirea cu Marele Tot, caracterul stihic și dionisiac al trăirilor se revendică modelului expresionist blagian, în timp ce peisajele apocaliptice cu accente grotești, viziunile angoasante, sentimentul alienării, stridența peisajelor și a trăirilor o apropie de expresionismul pesimist bacovian. Temperamentul vulcanic și sensibilitatea tumultuoasă a poetei au reverberat în lirica acesteia un sentiment al revoltei și al neîmpăcării cu realitatea ce amintește de nuanțele protestatare ale expresionismului timpuriu. „Extazul vizionar și patosul civic” [4, p.65] sunt două tendințe complementare în creația Leonidei Lari ce corespund celor două atitudini expresioniste, spirituală și socială, reliefate de Șt. Aug. Doinaș.

În spirit blagian, poeta recurge la „întemeierea mitică a realului” [5, p.48], valorificând mituri universale și naționale, dar mai ales creând mituri proprii, practică care o individualizează în raport cu poezii din generația sa. Fundamentul mitic al poeziei Leonidei Lari e generat de tentațiile metafizice ale eului liric, dornic, asemeni celui blagian, de a transcende realul, de a accede la tainele nepătrunse ale universului. *Piața Diolei*, spațiu mitic securizant, devine în lirica poetei tărâmul împlinirii, al evadării din mundan într-o realitate inaccesibilă muritorilor de rând. Focul, „*tandă stihie*”, element dominant al imaginarului artistic al poetei, generează semnificații mitice, fiind expresie a fanteziei creatoare și a spiritului ce se detașează de contingent („*Arsesem toată. Fără greutate / nu mai eram legată de pământ. / Plutii un timp pe deasupra pieței / orașului natal, fără ca nimeni / să-și bată capul ce e... nu era / decât o simplă flacără solară*” (*Solară flacără*)).

Simbolul *Marelui vânt*, devenit și titlu al unui volum de versuri, întemeiază în lirica poetei un mit al libertății și al descătușării, amintind de blagiana frenezie a spiritului dornic să evadeze din temnițele ființei. Astfel, osmoza dintre mitic și metafizic reprezintă și pentru Leonida Lari o cale de potențare a misterului prin relevarea latențelor magice ale lucrurilor.

Lirica blagiană e traversată în primele volume de scenarii cosmice, care reflectă dorința de dezmarginire și dezlănțuire stihică a ființei (*Dați-mi un trup voi, munților, Vreau să joc*), înlocuite în volumele de mai târziu de scenarii apocaliptice, configurate de noua poziție a eului în lume (*Tristețe metafizică, Un om s-apeleacă peste margini, Călugărul bătrân îmi șoptește*). Reflexe ale unor scenarii cosmice, care amintesc de năzuința blagiană a integrării eului fragmentar în armonia originală, surprindem și în lirica Leonidei Lari. Dorința de integrare cosmică, amintind de fervoarea eului blagian din *Dați-mi un trup voi munților*, e reflectată în viziunea consubstanțialității cu natura eului personalizat din următoarele versuri: „*Aceasta nu-s eu, dragul meu, e seara, / Căzută peste șes ca o pleoapă, / Sub care germinează primăvara / Și ierburile cu sucuri le adapă. / Aceasta nu-s eu, dragul meu, e tema / Iubirii tale de singurătate, / Aceasta nu-s eu, dragul meu, e vama, / Eu nu-s, eu nu-s, pentru că sunt în toate*” (*Aceasta nu-s eu*), relevând, astfel, tendința eului fragmentat de a-și anula identitatea prin contopirea cu Marele Tot.

Prin mijlocirea luminii, venită ca și în lirica blagiană din timpuri originare, îndrăgostiții din poezia *Să respirăm lumină* săvârșesc un ritual de osmotică întrepătrundere, de revenire la unitatea inițială, la acel eu colectiv de dincolo de individualitate, la ipostaza de arheu: „*M-ai strigat pe numele meu de veacuri / te-am strigat pe numele tău de veacuri, / și tot ce sunt, ești tu, tu, tu, / deși cu adevărat ai nimănui nu suntem. / Nimeni nu aparține cuiva / Unul e în mulți și mulți sunt în unul*”.

Doriința de reîntoarcere la sursele originare definește în creația lui Lucian Blaga un mit al increatului. Nostalgia începuturilor, temă tipică expresionismului, se manifestă în creația blagiană prin regresivitatea ființei în timp, spre întoarcerea către existența larvară, viziune exprimată în poezia *Liniște între lucruri bătrâne* („Dar mi-aduc aminte de vremea când nu eram, / ca de-o copilărie îndepărtată”) sau în *Viziune geologică* („O amintire grea apasă ca din alte ere, / spre care sângele și astăzi mult se cere”). Desprinderea de matricea cosmică, căderea în istoricitate nu pot declanșa decât o profundă criză a eului, reflectată în dramaticul strigăt „De ce m-ai trimis în lumină, Mamă, / de ce m-ai trimis?”. Regresivitatea spre spații originare se realizează în somn, univers compensativ în care eul săvârșește un ritual al întoarcerii în arhaic: „În somn sângele meu ca un val / se trage din mine / înapoi în părinți”.

Comunicarea intimă cu lumea organică a esențelor este o dominantă și în lirica Leonidei Lari. Deschiderea făpturii către existența elementară, reflectată de sugestivul titlu *De vorbă cu elementele*, se ipostiază poetic prin înrudirea eului cu stihiiile („Vântul e fratele și iubitul” (*Vîntul*)), prin adâncirea acestuia în indistincția originară, într-o eternitate nedespiciată în azi și ieri, într-un spațiu ce nu-și ghicește încă configurația: „Cu vîzul legat de o stea și urechea într-o scoică de mare retrăiesc stările începutului. Întuneric dens, obosit. Ape prunce, căutându-și malurile, vânturi neîblânzite, deprinzându-se cu ideea de spațiu. Prin aburii ancestrali soarele nu se vede, luna nu s-a născut” (*Semănarea apelor*). Consubstanțialitatea poetică cu elementele intensifică interogația existențială a eului liric privind patria primară: „Să întreb încetișor semințele pre limba lor: „O, suratorilor, de unde să fi venit noi pe pământ? Să ne fi adus vreun vânt cosmic ca pe niște stropi de lumină? (...) Cine am fost noi, semințelor, înainte de a fi om, grâu, pâine?” (*Sămânța de gând*).

Intuiția unei vieți plene într-o lume de dinainte de geneză, a cărei amintire s-a atenuat odată cu căderea în timp, se redeșteaptă în conștiința eului din poezia *Se poate întâmpla*. Deși îi lipsește certitudinea, acesta poartă în sine fragmente dintr-un trecut imemorial, dintr-o experiență anterioară exilului în mundan: „Se poate întâmpla că te-am văzut / Pe un tărâm de sfere visătoare / Încă-nainte de-a ne fi născut / Și de-a ne-nchide-n trupuri fiecare. // Poate de-aceea pe când stăm plecați / Pe propria-ne moarte-ascunsă-n ele, / Vechi amintiri ne țin cutremurați / De-acele tărâm de dincolo de stele”. Astfel, nașterea generează în lirica Leonidei Lari aceleași nuanțe tragice, ca și blagiană „trimitere în lumină”. Moartea devine unica șansă de regăsire a patriei originare prin anularea limitelor spațiale și temporale: „Și cât de straniu, o, mai mult, cumplit / E de la sfera ta spre-a mea sușul: / Nu vieții îi e datul de unit, / Doar morții ce ne-a scoate învelișul”.

Drama eului e acutizată de manifestările naturii, care evocă amintirile unei căderi edenice a ființei: „Un vânt se bate-n arbori și frunzele tresar, / Și ultimele, triste, cad la pământ trădate. / De câte ori e toamnă, de-atâtea ori îmi par / Căderile acestea nedrepte și ciudate. // Până și ploaia tristă pe care o ascult / Cum cade monotonă pe dealuri și pe vale / Îmi pare-un plâns cu aspre ecouri de demult / Și-mi amintește clipa căderii ancestrale”. Astfel, incertitudinile din textul amintit se transformă în convingerea existenței unei lumi atemporale: „Dar știu că este-un spațiu fără de ierni și veri, / Unde nu cade frunză, unde nu cade ploaie, / Unde, neîndoielnic, nu se aud căderi / Și nici o forță oarbă lumina n-o îndoiește” (*Este un spațiu*).

Dar ca și în lirica precursorului, în poezia Leonidei Lari frenezia vitalistă a eului din volumele de debut e înlocuită, în volumele de mai târziu, cu o scădere a dinamicii, cu o mutație radicală, echivalentă cu ceea ce Blaga numea „ruptură ontologică”. Planul reprezentărilor eului față cu universul exterior se schimbă, acesta căzând într-o dramatică „tristețe metafizică”. Doar că în lirica poetei basarabene viziunea dezastrului expresionist cumulează și nuanțe sociale, scenariile apocaliptice ale Leonidei Lari sintetizând un univers desacralizat, în care valorile umane s-au perimat.

Georgeta Moacăș remarcă însă că după generația '60 expresionismul românesc ia o altă configurație, modificându-și definiția: „Principala mutație pe care a suferit-o definirea expresionismului este pierderea absolutului, a transcendenței” [6, p.44], pierdere ce a generat o anxietate de tip bacovian în fața ilimitatului.

Prizonier al unei existențe cu un deznodământ prestabilit, eul din lirica Leonidei Lari trăiește stări depressive bacoviene: „Toată în lucru și în drum / Cu zile, nopți înghesuite, / Privesc cu resemnare cum / Cotidianul mă înghite. / Totuși nu plâng decât subit / De la vre-un vers, de frumusețe, / Încolo îmi e trist cumplit, / Încolo-i mare de tristețe” (*Viața*). Aceeași mișcare de ingerare a cotidianului agresiv conturează și în lirica poetei basarabene experiența bacoviană a lumii carcerale, sufocante.

Un spectacol apocaliptic, în care domină imaginile împotmolirii și ale stingerii și în care recunoaștem sensibilitatea expresionistă bacoviană, se profilează în poezia *Sfârșit de secol XX*: „Cărările-s înnămolite, / E-un drum desfundat de plecări / Și-un gând neutral mă înghite: / E-o lume mai tristă ca ieri? / Luminile-s

încețoșate, / E-un drum asfaltat de străini / Și-un gând neutral mă străbate: / E-o lume mai tristă ca mâini?”. La fel ca „poetul plumbului”, prizonier într-o lume în care „toate-s triste, / Și azi și ieri - / Potop de dureri” (Piano), eul din versurile Leonidei Lari e zdrobit de un prezent al tensiunilor irezolvabile, al transcendenței goale.

Stridența peisajului apocaliptic, în care forțe lugubre impun spațiului nuanțe catastrofale și prevestesc, prin acțiuni ritualice stranii, sfârșitul inevitabil, surprinde în poezia *Cutremur de pământ*: „A fost o noapte cruntă. Au dansat / Strigoii, prinși în hore furibunde, / Cercând să-ncapă-n trupuri muribunde / Și demonii în iad au triumfat. / Planeta obosită s-a desprins / De axa ei pe câteva momente / Cu tot cu oameni, țări și parlamente, / Amenințând să piară-n necuprins”. Dacă în universul liric bacovian, invadat de thanatic, ființa s-a înstrăinat de creator, pierzând șansa oricărei salvări, în lirica Leonidei Lari lumea, gata să se dezintegreze, va cunoaște calea mântuirii prin sacru: „Atunci o mână apăru de sus / Și a ținut-o strâns ca pe-o gutuie, / Și-avea cea mână semne de la cuie, / Și-am înțeles că este-a lui Isus” (*Cutremur de pământ*).

Același tablou al destrămării, al alunecării omenirii în neant, e recreat în poezia *Între cer și pământ*. Violeța cromatică a peisajului, reflectând un univers în care se instaurează haosul, este atenuată de intervenția unei forțe divine: „În această ardere și alunecare ne mai țineau, / Ne mai țineau rugăciunile către Domnul, / Păream lumânări de nestins între cer și pământ”. Astfel, viziunile apocaliptice sunt atenuate în lirica Leonidei Lari de inflexiunile mesianice ce edifică perspectiva salvării umanității prin sacru.

Reverberații ale sensibilității bacoviene descoperim într-o serie de texte ce au ca laitmotiv toamna (*Târzie toamnă, Cădere de frunze, A întomnat devreme*), ninsoarea (*Ninsoarea*) sau care evocă stări bacoviene (*Spleen*). Viziunea unei lumi bolnave, în care nu mai e posibilă nicio salvare, trezește în versurile poeziei *Spleen* de Leonida Lari, ca și în cele ale precursorului, un sentiment al alienării în fața trecerii iremediabile: „Bolesc prea mult de o tristețe care / Mă duce în pământ și nu în stele, / De-acu e toamnă... n-a mai curge floare / În părul meu, în calea vieții mele // E toamnă, tot mai toamnă, ploaie, fiere... / Și cade frunza în păduri departe, / Și nimeni n-o ferește de cădere, / Și nimeni nu mă apără de moarte.”

Căderea frunzelor capătă în lirica autoarei conotații bacoviene, sugerând perisabilitatea ființei, în timp ce ninsoarea devine, ca și în lirica bacoviană, simbol al surpării interioare, al destrămării umanității, potop neantizator: „Imaculat dezastru! Unde-s, unde / urmele lui ce m-au făcut să sufăr? / Zăpada totu-nghite, totu-ascunde, / chiar și pe mine – albă-s ca un nufăr” (*Ninsoarea*).

Asumarea existenței din optica unei sensibilități moderne a generat și în lirica Leonidei Lari un sentiment al prăbușirii lumii, al crizei umanității. Spre deosebire însă de eul liric bacovian, pentru care orice perspectivă a schimbării e abolită din start, cel din lirica poetei basarabene va oscila între două atitudini contrare: detașare și angajare. Acesta va încerca să se îndepărteze, prin transcenderea realului, de universul în soluție, invadat de forțele răului, dar va încerca și să-l schimbe, prin coborârea transcendenței, în ipostaza divinității, pe pământ. Prin urmare, viziunea lumii aflate în declin este determinată în lirica autoarei și de atmosfera generală a epocii, ceea ce nu o face însă prozaică, aceasta reușind să depășească, prin perspectiva amplă, coordonatele restrictive și limitative ale contextului social-politic.

Reînnodând tradiția, revigorând și valorificând în spiritul vremii canonul lovinescian, poezii neomoderni cu tendințe expresioniste au racordat trăsăturile definitorii ale expresionismului la spiritul referențial al timpului și spațiului în care au activat, dar mai ales la propria sensibilitate.

Asumându-și demersul neomodernist, poeta basarabeană își va constitui profilul liric expresionist din sinteza artistică a elementelor poeticii blagiene și bacoviene, precum și a poezilor expresioniști germani din care a și tradus, dar mai cu seamă din magma propriei sensibilități, racordate la spiritul timpului.

În acest sens, pornind de la afirmația lui Harold Bloom că poetul „care trăiește doar prin continuitate nu poate fi poet” [7, p.124], vom constata că individualitatea liricii Leonidei Lari e definită de o sensibilitate expresionistă nativă, care a pulsant întotdeauna în ființa impetuoasă a acesteia și care ar fi ieșit la iveală chiar și în lipsa unui contact cu opera unor reprezentanți ai curentului expresionist.

În termenii G.Moarcăș, putem conchide că Leonida Lari e un poet condamnat la expresionism, „pentru care expresionismul este soartă și nu manieră” [6, p.32], iar raportarea liricii acesteia la cele două modele expresioniste nu a urmărit o simplă etichetare, ci a încercat să demonstreze că prin tematică și stil, dar mai ales prin accentul pus pe propria experiență, expresionismul îi este poetei consubstanțial.

Analiza liricii Leonidei Lari din optica celor două modele expresioniste a urmărit să pună în evidență specificul și originalitatea acestei poetici și nicidecum să inducă sugestia unei formule expresioniste hibridizate,

întrucât afilierea, conștientă sau inconștientă, a poetei basarabene la cele două modele nu poartă semnele epigonismului. Leonida Lari nu-și asumă poetica expresionistă printr-o opțiune afișată, declarată, ci printr-o adeziune spirituală, ceea ce confirmă afirmația lui Șt. Aug. Doinaș: „În manifestarea unor preferințe literare ne place ceea ce se aseamănă cu noi înșine, confirmarea că facem parte din aceeași familie de spirite, faptul de a ne descoperi pe noi în opera altuia” [8, p.134]. Ideea unei comuniuni spirituale, determinată de regăsirea individualității în alteritate, ne este invederată și de H.R. Jauss în studiul *Pentru o hermeneutică literară*, unde găsim afirmația: „Conversația imaginară, peste variate distanțe de timp, nu se reia decât atunci când un autor ulterior recunoaște într-unul anterior un predecesor al său și descoperă în el o întrebare pe care și-a pus-o el însuși și care-l plasează dincolo de răspunsurile de care dispune deja...” [apud 9, p.13].

Astfel, putem vorbi în cazul Leonidei Lari de un expresionism nativ și de unul prin adopție. Pe o linie poetică plecând de la Blaga, aceasta va cultiva stilul extatic și vizionar, cu specificul-i accente mitice și metafizice orientate spre transgresarea realului imediat și evaziunea în spații ale primordialului. De Bacovia o aproprie conștiința comună a lumii în destrămare, nuanțată artistic prin grotesc, cu diferența fundamentală că lumea bacoviană e una a lipsei de orice perspectivă, în timp ce lumii Leonidei Lari i se oferă șansa mântuirii prin intervenția divinului.

Referințe:

1. ULICI, L. *Recurs*. București: Cartea Românească, 1971.
2. VATTIMO, G. *Sfârșitul modernității: nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă* / Traducere de Ștefania Mincu, postfață de Marin Mincu. Constanța: Pontica, 1993.
3. SIMION, E. *Dicționarul general al literaturii române*. București: Univers Enciclopedic, 2005.
4. LANGA, A. *Expresionismul în poezia română: de la Lucian Blaga la Leonard Tuchilatu*. Chișinău: Prut Internațional, 2001.
5. DOINAȘ, Șt. Aug. *Lectura poeziei*. București: Cartea Românească, 1980.
6. MOARCĂȘ, G. *Disonanțe*. Brașov: Editura Universității „Transilvania”, 2011.
7. BLOOM, H. *Anxietatea influenței: o teorie a poeziei* / Traducere și note de Rareș Moldovan. Pitești: Paralela 45, 2008.
8. DOINAȘ, Șt. Aug. *Eseuri*. București: Eminescu, 1996.
9. MANOLESCU, N. *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*. Pitești: Paralela 45, 2008.

Prezentat la 09.10.2016